

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

METODIKA PRÁCE S DĚTMI A ŽÁKY Z UKRAJINY

V ADAPTAČNÍCH SKUPINÁCH ZŘÍZENÝCH PŘI MATEŘSKÝCH A ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 7

ODBOR VZDĚLÁVÁNÍ A PROJEKTOVÉHO ŘÍZENÍ ÚMČ PRAHA 7
DUBEN 2022

Úvod

21. 3. 2022 otevřela městská část Praha 7 první 4 adaptační skupiny pro děti z Ukrajiny. Jednalo se o dvě skupiny pro děti od 3 do 6 let a dvě smíšené skupiny pro děti školního věku 6–15 let. Následně od 1. 4. bylo otevřeno dalších 5 skupin, a to při každé základní škole v městské části. Nyní, na konci dubna, se chystá otevření dalších dvou předškolních a jedné školní skupiny.

Původní myšlenkou bylo především zajištění „hlídání“ dětí, abychom jejich rodičům, především maminkám, umožnili sehnat si práci. Od začátku jsme věděli, že chceme ve skupinách dětem poskytnout bezpečné prostředí, kde se budou moci zabavit a zároveň získat základy českého jazyka, aby v případě, že začnou plnit povinnou školní docházku v českých školách, nebyly jazykovou bariérou příliš handicapovány, ale dál jsme příliš neplánovali.

Do každé skupiny jsme přijali vždy **dvojici ukrajinských paní učitelek**. V předškolních skupinách první měsíc pracovaly také paní učitelky z mateřských škol, které si vzaly skupiny pod svůj patronát. Za to jim patří obrovský dík, protože právě ony nastavily v těchto skupinách řád a bezproblémové fungování. Od počátku do skupin také docházejí studenti z Ukrajiny či ruskojazyčných zemí, kteří v Praze navštěvují roční jazykový kurz a připravují se tak na studium na českých vysokých školách. Tito **studenti – asistenti** ovládají češtinu a ukrajinštinu či ruštinu a jsou pro nás důležitým propojovacím článkem mezi skupinami, rodiči, školou a zřizovatelem. Zapojují se samozřejmě i do péče o děti či do výuky žáků. Po několika týdnech provozu jsme do každé skupiny také přijali **lektorku českého jazyka**, která dochází na 1–3 dopoledne v týdnu a s dětmi se intenzivně věnuje češtině.

V současné době hodláme zřídit pozici tzv. „**létajícího psychologa**“, který by měl pečovat o psychickou pohodu jak dětí, tak i paní učitelek v našich adaptačních skupinách.

Školní skupiny se však poměrně záhy ukázaly být šancí, jak dětem poskytovat alespoň omezené vzdělávání a ne je pouze pohlídat. Především z iniciativy paní Viry, která na jedné z našich škol již několik let pracuje jako asistentka pedagoga, vznikl jakýsi „**malý ukrajinský vzdělávací program**“, který nastavila ve své skupině, a jenž se stal základem této minimetodiky.

Nyní můžeme tuto metodiku předložit jako návodný materiál všem paním učitelkám v adaptačních skupinách, které ji mohou využít jako inspiraci pro nastavení určité formy vzdělávání pro své svěřence. V závěru metodiky najdete užitečné odkazy na vzdělávací materiály a další přílohy.

Cíl adaptačních skupin

Základním cílem zůstává zajistit bezpečné prostředí pro děti a žáky, kteří prošli traumatickým zážitkem a ocitly se v neznámém prostředí, a pomoci jim v socializaci.

Dalším, nicméně neméně důležitým cílem je poskytnout jim smysluplnou náplň dne s ohledem na jejich věk a schopnosti a zároveň jim tím pomoci **zachovat normální návyky spojené se školní či předškolní docházkou**.

A v neposlední řadě poskytnout dětem žákům **základy češtiny**, které jim pomohou při jejich případném nástupu do školky nebo školy a usnadní jim i jejím rodinám další život v naší zemi, pokud se pro nej rozhodnou.

Administrativní zajištění skupin

Adaptační skupiny jsou určeny pro děti a žáky, kteří nyní pobývají v Praze 7. Rodiče přihlašují děti a žáky buďto osobně v kanceláři odboru vzdělávání a projektového řízení ÚMČ Praha 7, v jednotlivých školách, popřípadě e-mailem na speciální adresu, kterou naleznou na webových stránkách městské části. Denně aktualizujeme tabulku přihlášených dětí a žáků, kterou sdílíme s řediteli našich škol a podle pořadí přihlášení rozdělujeme děti a žáky do jednotlivých skupin. Počet dětí či žáků ve skupině se odvíjí především od velikosti prostoru, který školy pro skupinu mohou poskytnout. Předškolní skupiny tedy mají 10–20 dětí, nejmenší školní skupiny mají 15, největší prozatím cca 25–27 žáků.

Stravování zajišťuje škola, při které je adaptační skupina zřízena. Dětem je poskytován oběd, svačinu/svačiny si děti přinášejí z domova.

Děti do školních skupin se snažíme rozřazovat s přihlédnutím ke spádovosti škol, neboť je pravděpodobné, že v příslušné škole nastoupí od nového školního roku k řádné docházce, pokud to kapacita školy umožní.

Oznámení o přijetí do skupin dostávají rodiče e-mailem či telefonicky. Obdrží adresu školy, do které je jejich dítě přiděleno a informaci o dni a hodině nástupu.

Adaptační skupiny jsou otevřeny zpravidla od 8 do 16 hodin.

První den po příchodu do skupiny se děti odeberou do tříd/prostor pro adaptační skupinu v doprovodu učitelek, rodiče poté za podpory asistentů:

1. vyplní přihlášku (příloha 1 a 2), která obsahuje základní údaje:
 - jméno dítěte/žáka
 - datum narození
 - místo pobytu v Praze 7
 - zdravotní omezení a alergie
 - další důležité informace o dítěti
 - kontaktní údaje zákonného zástupce
 - seznam osob, které budou dítě/žáka vyzvedávat, popřípadě potvrzení, že starší žáci mohou odcházet domů sami,
2. jsou podrobně seznámeni s pravidly adaptační skupiny (příloha 3 a 4), včetně povinností omlouvání dětí v případě nepřítomnosti,
3. stvrdí svým podpisem souhlas se seznámením a dodržováním pravidel adaptační skupiny (příloha 5 a 4).

Učitelky vedou záznamy o docházce dětí. Při neomluvené absenci trvající déle než tři dny kontaktují rodiče s dotazem, zda bude jejich dítě do skupiny dále docházet. V případě, že rodiče nedodržují pravidla adaptační skupiny, může být dítě ze skupiny vyřazeno a jeho místo je nabídnuto jinému dítěti z pořadníku.

Účast dítěte v adaptační skupině je pro rodiče bezplatná po dobu minimálně jednoho měsíce, poté rodiče hradí stravování (obědy) dětí a žáků, pokud není dohodnuto jinak.

Náplň činnosti adaptačních skupin

- socializační aktivity
- seznámení s novou zemí, městem, místem nového bydliště
- výuka češtiny
- výuka základních předmětů v ukrajinštině
- možné zapojování jednotlivých žáků do českých tříd na vybrané předměty či aktivity
- možnost připojení žáků k distanční výuce zajišťované jejich školami na Ukrajině
- kreativní činnosti
- sport a pohyb v přírodě
- další aktivity dle nabídky školy, NNO či dalších institucí

Adaptační skupiny nemohou nahrazovat běžnou školní výuku, ale zařazováním jejích prvků pomáhají udržovat dětem a žákům pocit jistoty a jejich dosavadní znalosti a návyky, týkající

se struktury dne a běžných činností. V adaptačních skupinách nejsou děti známkovány, „hodnoceny“ a motivovány jsou pouze slovním způsobem za svoji snahu, chování a zapojení do denních činností.

Školy a školky v Praze 7 jsou multikulturní. Přijímáme do nich děti a žáky bez ohledu na jejich národnost. Proto ve školách ani v adaptačních skupinách rozhodně **nepřipouštíme jakékoli podněcování národnostní nesnášenlivosti**.

Vybavení adaptačních skupin

Vybavení předškolních skupin je přizpůsobeno věku dětí. Ve skupinách jsou stolky a židle, u kterých děti svačí nebo se věnují výtvarným a dalším činnostem, hrací a odpočinková zóna. Skupiny jsou vybaveny dostatečným množstvím výtvarného materiálu, didaktickými i běžnými hračkami, dětskými knihami, stavebnicemi, skládačkami, puzzle, pracovními listy apod. Podle potřeby je dětem poskytována asistence při stravování či hygieně. Dle možností mohou děti využívat zahrady a hřiště mateřské školy, při které jsou zřízeny, včetně jejich herních prvků nebo chodit na procházky po okolí či navštěvovat další akce přiměřené věku. Pro odpočinek dětí jsou skupiny vybaveny podložkami a dekami na spaní, hrací zóny jsou vybaveny koberci a sedacími polštářky. Velkou zásluhu na tom, jak bohaté vybavení mohou děti využívat, mají mimo jiné dárci z řad obyvatel Prahy 7.

Vybavení školních skupin se odvíjí od možností školy, která poskytuje prostory. Žáci využívají většinou prostor třídy nebo jiné místnosti, vybavený stoly a židlemi, tabulí, popř. interaktivní tabulí, počítačem, kobercem apod.

Žákům jsou poskytovány základní výtvarné potřeby, papíry na psaní, popř. psací potřeby.

K výuce jsou používány především pracovní listy, popřípadě omezený počet učebnic vhodných pro daný účel. Školy umožňují učitelkám a asistentům kopírování potřebných materiálů. Pokud je to možné s přihlédnutím k běžnému rozvrhu školy, mohou děti využívat tělocvičny, počítačové učebny, hřiště, ateliéry či jiné prostory škol. Stejně jako předškolní skupiny navštěvují i tyto skupiny různé mimoškolní akce a poznávají své okolí.

Specifika věkově smíšených skupin dětí

3–5 let

Adaptace dětí bývá velmi individuální, zvláště u dětí, které doposud byly zvyklé být většinu času jen v rodinném kruhu, nemají větší zkušenost s jinými dětmi či jinými výchovnými autoritami. Jejich repertoár reakcí na stresovou situaci může mít velmi pestrý podobu a vnitřní tenzi nemusí dávat najevo pouze pláčem či straněním se ostatních.

Děti v tomto věku bývají velmi činné, aktivní, iniciativní. Většina dětí v tomto věku je velmi zvědavých, mají spousty energie, rády napodobují druhé, což můžeme využít mimo jiné při výuce češtiny.

Charakteristický je také jejich zájem o nejrůznější typy aktivit, osvojování si společenských pravidel.

6–7 let

Ne všechny děti v této kategorii zvládají disciplínu ve třídě, protože za sebou někdy nemají zkušenost ze školky.

Pozornost udrží jen krátce, zpravidla pracují individuálně, práce ve skupinách či dvojicích nemají zažitou.

Rády vybarvují, vystřihují, tvoří, skládají, rády poslouchají pohádky, zpívají, opakují říkanky, jakmile je však činnost přestane bavit nebo jim nejde, mohou reagovat negativně nebo pláčem.

Český jazyk se učí rychle, rády opakují slyšené, nemají problém s intonací.

8–12 let

Začínají pracovat systematictěji, učí se práci ve dvojicích, zpočátku je lépe vytvářet dvojice chlapec-chlapec, dívka-dívka a nikoli smíšené. Skupinovou práci zvládají i ve smíšených skupinách.

Jsou disciplinovanější, ještě rády poslouchají nebo sledují pohádky, ale zajímá je už i opravdový svět a příběhy.

Ve výuce češtiny začínají chápat jazykový systém a třídění.

13 a více let

Pracují více systematicky, ve skupinách, dvojicích i samostatně. Často mění zájmy i nálady, raději pracují s materiály pro dospělé, mají tendenci předvést, co umí. Udrží dlouhodobější pozornost. Intenzivněji než menší žáci prožívají současnou situaci, zvláště pokud prošly traumatickou situací.

Při výuce češtiny mají větší problémy s intonací.

Návrh „denního rozvrhu“ školních skupin

VÝUKOVÝ BLOK	ČAS (cca)	AKTIVITA	POZNÁMKA
1.	20–30 minut	ČJ – čtení, čtení s porozuměním	
2.	40–45 minut	ČJ společná část – tematický blok	pozdravy, představení, bydliště, šk. potřeby apod.
3.	40–45 minut	ČJ – 1., 2. stupeň	1. stupeň - sl. zásoba, konverzace, 2. stupeň – základy gramatiky
4.	40–45 minut	Matematika/angličtina	dle možností učitelů/asistentů
5.	40–45 minut	Ukrajínština, biologie, zeměpis/přírodověda, vlastivěda aj.	dle možností učitelů/asistentů
		Oběd	
6.	40–60 minut	Diferencovaná výuka předmětů	vč. žákovských prezentací
7.	60 minut	Předměty s výchovným zaměřením	výtvarná výchova, tělesná výchova, hudební výchova, pracovní činnosti

ČTENÍ, ČTENÍ S POROZUMĚNÍM (ČJ) – cca 30 minut

Možnosti realizace:

- předčítání kratšího českého textu (pohádka, příběh) učitelem či asistentem, později žáky
- žáci se snaží porozumět obsahu a vlastními slovy jej interpretovat v ukrajinštině
- v průběhu čtení si mohou zapsat či zapamatovat slova, kterým nerozuměly a po čtení si je společně vysvětlit
- mohou se pokusit jednoduše interpretovat text v češtině

VÝUKA ČEŠTINY – cca 90 minut s přestávkou

Možnosti realizace:

- 1. hodina společná pro všechny – tematické zaměření (člověk, oblečení, jídlo...), běžné hovorové fráze
- možnost využití her, pexesa, kvarteta se slovíčky, pohybové hry, výtvarné aktivity, práce ve dvojicích, rozhovory, výuková videa apod.
- 2. hodina – rozdělení žáků na starší a mladší, mladší s učitelem či lektorem trénují konverzaci, popřípadě se učí psát latinkou, starší s asistentem či lektorem trénují jednoduché gramatické jevy

VÝUKA OSTATNÍCH PŘEDMĚTŮ cca 90 minut s přestávkou

Možnosti realizace:

Výuka ukrajinštiny, angličtiny, matematiky, biologie, zeměpisu, přírodovědy, vlastivědy apod.

- podle aproby, zaměření nebo schopností učitelky a asistentů jsou vyučovány jednotlivé předměty v rozsahu, který umožňují dané podmínky.
- Je vhodná či spíše nutná individuální práce přizpůsobená jednotlivým věkovým skupinám – diferenciací učiva
- o výběru předmětu rozhoduje učitel, asistent poskytuje podporu či pracuje se žáky individuálně
- je vhodné, aby děti věděly předem, čemu se další den nebo dny budou věnovat

PŘESTÁVKA NA OBĚD

DIFERENCOVANÁ VÝUKA OSTATNÍCH PŘEDMĚTŮ cca 40–60 minut

- Po obědě probíhá ještě jeden volnější výukový blok. Může se jednat o předmět, který byl již dopoledne, nebo zcela jiný.
- Na výběru se mohou, pokud je to vhodné, podílet i žáci.
- Starší žáci si sami nebo s pomocí asistentů mohou připravit vlastní prezentace na zajímavá témata.
- Mladším žákům se podle potřeby mohou věnovat asistenti a opakovat s nimi potřebnou látku.
- Využívání pracovních listů.

KREATIVNÍ ČINNOSTI, SPORT A JINÉ AKTIVITY cca 60-90 minut

- Do konce dne se žáci zabývají výtvarnými činnostmi, sportem nebo individuálními činnostmi pod dozorem učitelů v součinnosti s asistenty.
- Jedná se o uvolnění a klidné zakončení celého dne.

DOPORUČENÍ

Výše popsaný způsob náplně činnosti v adaptační skupině je pouze orientační. Je možné jej jakkoli modifikovat, třeba i některé dny strávit zčásti nebo celé na akcích mimo prostory skupiny (návštěva muzea, zoo, sportovní či kulturní akce, výlet apod.).

Velmi žádoucí je nenásilné a dobrovolné začleňování jednotlivých dětí nebo malých skupin do běžných tříd např. na angličtinu, předměty s uměleckým zaměřením, tělesnou výchovu.

Vhodné je zapojovat žáky do celoškolských akcí (koncert, sportovní soutěž aj.), byť třeba pouze v roli diváků.

Je potřebné, aby byl celodenní program pestrý a byl v něm řád a systém. Není vhodné, aby si žáci celý den např. jen hráli nebo kreslili.

Je samozřejmé, že žákům, kteří jsou připojeni k vlastní distanční výuce je toto umožněno.

Je vhodné přihlížet k individuálním potřebám žáků – např. umožnit samostudium.

Co nejvíce mluvit na děti česky (jednoduché pokyny, názvy pomůcek apod. Výuku češtiny lze prolínat celým výukovým procesem. K tomu mohou kromě lektorů významně přispět asistenti se znalostí češtiny.

Další možnosti:

- dle prostorových možností školy rozdělit děti na věkově homogennější skupiny (1. a 2. stupeň) a upravit výukový proces
- sledování českých pohádek, dětských filmů
- sledování ukrajinských pořadů pro děti např. na ČT Děčko nebo z jiných zdrojů
- zařazení delších tematických bloků např. v počítačových učebnách, ateliérech, dílnách apod.
- vystavení zdařilých žákovských prací ve třídě či ve škole.
- vedení žákovských portfolií
- vedení vlastních slovníčků
- starší žáky zapojit jako patrony a pomocníky mladších spolužáků
- umožnit rozvoj nadaným dětem (hudba, sport apod.)

Vhodná témata

Dítě v adaptační skupině by mělo umět:

- pozdravit
- poděkovat
- poprosit
- říct své jméno, příjmení a adresu
- říct jméno a příjmení rodiče
- říct jméno a příjmení učitelky
- říct, že se ztratilo
- říct, že potřebuje na toaletu
- říct, že má hlad, žízeň, že ho něco bolí
- poprosit o pomoc
- říci, že něčemu nerozumí
- pojmenovat části těla
- pojmenovat části oblečení
- pojmenovat barvy
- pojmenovat roční období, dny v týdnu
- rozlišit včera – dnes - zítra- ráno-večer
- pojmenovat základní druhy potravin
- pojmenovat různé běžné předměty (nábytek, vybavení domácnosti, hračky, dopravní prostředky apod.)

Žák v adaptační skupině by měl umět (s přihlédnutím k věku):

Základní konverzace

- říci Dobrý den, Na shledanou, Prosím, Děkuji, Ahoj
- rozlišit tykání a vykání
- říci své jméno a příjmení (je třeba se zaměřit na správnou výslovnost, aby i běžný mluvčí správně porozuměl)
- představit se (řekne své jméno, Jmenuji se ... / Jsem ...).
- napsat své jméno a adresu, telefonní číslo, popř. e-mail (tiskacím písmem).
- říct jméno a příjmení nejbližších příbuzných, matky, otce, sourozenců., sousedů
- zeptat se spolužáků na základní osobní informace (Jak se jmenuješ? Kolik ti je let? Kde bydlíš?), na podobné otázky reagovat
- napsat a říct do jaké chodí školy a třídy
- kontaktovat se se svými vrstevníky i mimo školu
- poprosit o pomoc

- počítat, znát české peníze
- číst a psát latinkou

Orientace v místě bydliště

- orientovat se v místnosti a v budově (patro, výtah, chodba)
- znát systém pater (přízemí, první patro, ...)
- umět zazvonit a říct do mluvítka, kam jde a za kým
- pojmenovat různé druhy obydlí (dům, panelák, ...)
- pojmenovat a vědět, čemu slouží jednotlivé obchody
- znát slovní zásobu týkající se užitečných míst ve městě, v okolí a budov
- znát důležitá místa v okolí
- znát své povinnosti (zavřít dveře, zamknout, ...)
- říct, že něco nefunguje
- zeptat se na cestu
- umět popsat cestu
- znát svou adresu, adresu někoho blízkého
- telefon na hasiče, policii, záchranku
- pojmenovat názvy jednotlivých dopravních prostředků
- orientovat se v systému hromadné dopravy ve městě, ve kterém žije, k tomu potřebuje určitou slovní zásobu (jak dlouho platí, jak dlouho trvá, lístek, zastávka na znamení, ...)
- zeptat se, kdy jede dopravní prostředek, který potřebuje; čím má jet, když se potřebuje dostat na určité místo
- orientovat se v jízdním řádu

Orientace v prostoru třídy, školy

- (zpočátku alespoň pasivně) znát názvy školních pomůcek, jejich barvy a vědět, do kterého předmětu si má kterou nosit
- umět se omluvit, že danou pomůcku zapomnělo, nemá, že jde pozdě a proč
- umět o něco požádat (např. o půjčení pomůcky, o pomoc apod.)
- porozumět základním instrukcím (slovním i písemným)
- zeptat se, co má dělat, a říct, že úkolu/slovu nerozumí
- chovat se podle třídních poznat jméno svého učitele.
- vyslovit jméno svého učitele.
- pravidel

Části těla

- pojmenovat části svého těla, aby o něm mohlo hovořit v případě potřeby, např. u doktora, v hodině tělocviku, přírodovědy
- pojmenovat emoce, které cítí a prožívá
- v rámci odborných předmětů (prvouka, přírodověda, přírodopis) pojmenovat další slova vztahující se k lidskému tělu
- popsat osobu (když se ztratí) i její vlastnost (např. v rámci třídnických hodin)

Základní odlišnosti při výuce českého jazyka¹

Při osvojování si morfologického systému českého jazyka ukrajinsky či rusky mluvícími žáky je velkým kladem to, že typologicky náleží oba jazyky, stejně jako i čeština, mezi **jazyky flektivní**.

V ruštině i ukrajinštině jsou slova tvořena stejnými slovotvornými způsoby a postupy jako v češtině, tj. **odvozováním, skládáním a zkracováním**.

Ukrajinština a ruština rozlišují obdobně jako čeština **deset slovních druhů**. U substantiv je třeba věnovat **pozornost kategoriím rodu, pádu a čísla**, které jsou v některých případech od češtiny v ukrajinštině a ruštině **odlišné**.

Velmi často se **liší svým rodem v obou jazycích a v češtině internacionalizmy**, a to i přesto, že mají téměř shodnou formu. Některá slova v češtině, jako např. *problém, program* apod. jsou rodu mužského, zatímco v ruštině a ukrajinštině rodu ženského, a naopak (slova jako *autorita, banka, model, montáž, tramvaj* jsou v českém jazyce feminina, v ruském a ukrajinském patří k maskulinům); jiná slova, jako např. *kritérium, muzeum* jsou v češtině rodu středního, zatímco např. v ruštině jsou řazena k maskulinům; česká neutra jako *gymnázium, datum* patří v ruštině k femininům, ovšem forma je jiná: *гимназия, дата*.

Rozdíly mezi oběma jazyky a češtinou jsou i v čísle, neboť některá podstatná jména se totiž v ruštině a ukrajinštině používají pouze v singuláru, ale v češtině mohou vystupovat nejen v singuláru, ale i v plurálu (např. *эта информация/інформація* – ta i ty informace).

Problémy mají ruští a ukrajinští žáci **u substantiv v pádových koncovkách**, neboť pod vlivem své mateřštiny v nich často chybují (srov. unifikovanou konc. *-ami* např. v instrumentálu plurálu *se spolužákami* apod.).

Některá podstatná jména cizího původu jsou v češtině sklonná, zatímco v ruštině a ukrajinštině se neskloňují (srov. např. *metro, kino*). To pak svádí ruského a ukrajinského žáka k tomu, aby ponechávali slova v základním tvaru ve všech pádech i v jazyce českém (jet *metro, být v kino*).

Na rozdíl od češtiny nemá ruština ani ukrajinština např. **kratší tvary osobních zájmen** typu *mě, tě* a zvrtných *si, se*, což působí ruským a ukrajinským žákům také potíže (viz např. *viděl jsem tebe v obchodě; oblékla jsem sobě sukni; neudělám to, řekl pro sebe* apod.).

Východoslovanští žáci mají také **problémy s psanou podobou českých číslovek**, při níž se projevuje interference ve stovkových číslovkách, které se píšou v ruštině i ukrajinštině na rozdíl od češtiny dohromady.

¹ <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/17475/METODY-PRACE-S-ZAKY-CIZINCI-VE-VYUCE-VYUZITI-DIFERENCIACNICH-ZNAKU-JAZYKU-VE-VYUCE---PROBLEMATICKE-JEVY-MORFO-SYNTAKTICKE-ROVINY.html>

U sloves často chybují tito žáci v tvarech minulého času, **který se v ruštině a ukrajinštině tvoří bez pomocného slovesa, pouze užitím osobního** zájmena a příčestí činného (např. v ruš. я читал, v ukr. я читав – četl jsem. Proto východní Slované velmi často vynechávají pomocné sloveso být i v češtině (např. já pracoval podle ruského я работал a ukr. я працював). Podobná situace je i při tvoření podmíňovacího způsobu – např. ruský kondicionál se tvoří spojením minulého příčestí s částicí бы a ukrajinský spojením minulého příčestí s částicí би, která je stejná pro všechny osoby (rus. пришли бы – ukr. прийшли би). Ruští i ukrajinští žáci často užívají univerzální neohebné by (např. my by přišli). Gramatické návyky ruských a ukrajinských žáků z jejich mateřských jazyků se projevují i v syntaxi. Podobně jako v češtině je i v ruštině a ukrajinštině volný slovosled. Ale určitá ustálenost v pořadí slov a vět v jednotlivých jazycích mohou působit potíže (např. ve spojeních typu tam je stůl, stůl je tam).

Vybrané rozdíly mezi ukrajinským a českým vzdělávacím systémem a hodnocením²

Výuka ve školách probíhá v ukrajinštině. Cizí jazyk se začínají učit v průměru od 3. ročníku. Primárně se jedná o anglický jazyk. Současně se zahájením výuky cizího jazyka se žáci učí používat latinku.

Školní rok se dělí na pololetí a trvá od 1. září do 31. května. V červnu se konají závěrečné zkoušky a tzv. postupové zkoušky.

Předškolní vzdělávání je poskytováno v jeslích a mateřských školách.

Jesle jsou zařízení pro děti ve věku od 1 do 3 let a fungují v rámci mateřských škol.

Mateřské školy jsou odstupňované podle věku dítěte a dělí se na mladší stupeň (3–4 let), střední

(4–5 let) a starší stupeň (5–6).

Poslední rok je zaměřen na přípravu do škol a je povinný.

Do povinného základního vzdělávání vstupují děti, které k 1. září dovrší 6 let věku a nemají podle výsledků lékařských a psychologických vyšetření žádné kontraindikace ke studiu.

V ukrajinském vzdělávacím systému je za základní vzdělávání Початкова загальна освіта (Počatkova zahaľna osvita) považováno vzdělávání v 1. – 4. ročníku. V ČR je ekvivalentem 1. stupeň základní školy.

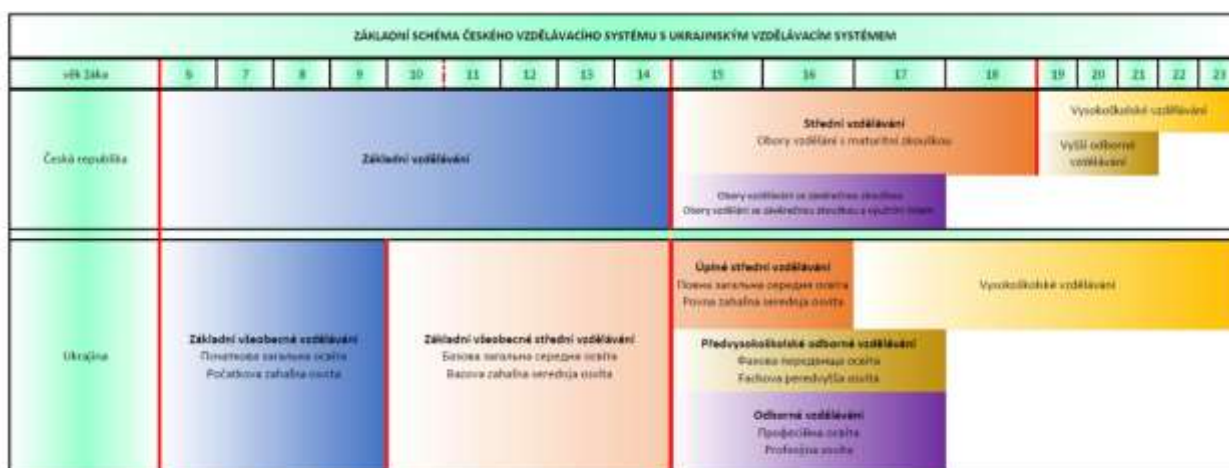
V červnu žáci konají zkoušky. Pokud žák neprospěje ze dvou předmětů, musí dělat reparát.

Vyučovací hodina v prvním ročníku trvá 35 minut.

² <https://www.edu.cz/methodology/zakladni-informace-pro-srovnani-ceskeho-a-ukrajinskeho-vzdelavaciho-systemu/>

Stupeň vzdělávání žáků ve věku 10–15 let (5. – 9. ročník) se nazývá základní všeobecné střední vzdělávání Базова загальна середня освіта (Bazova zahaľna serednja osvita). V ČR je ekvivalentem 2. stupeň základní školy. Na Ukrajině je toto vzdělávání součástí středního vzdělávání.

Na konci devátého ročníku žáci složí zkoušku a obdrží vysvědčení o základním středním všeobecném vzdělání Державна підсумкова атестація (Deržavna pidsumkova atestacija) s dodatkem o dosažených výsledcích ve vzdělávání. Obsah, forma, postup a harmonogram těchto zkoušek každoročně stanoví a schvaluje Ministerstvo školství a vědy, mládeže a tělovýchovy Ukrajiny. Vysvědčení o základním všeobecném středním vzdělání opravňuje jeho držitele k zápisu do střední školy.

Systém hodnocení žáků

Od roku 2000 funguje v ukrajinských školách 12 bodová škála (systém) pro hodnocení vzdělávacích úspěchů žáků.

V 1. ročníku základní školy jsou žáci hodnoceni **slovním** popisem hodnocení znalostí, dovedností a schopností žáků. V následujících ročnících se hodnocení provádí na **12 bodové** stupnici, přičemž 12 je nejlepší hodnocení (známka) a 1bod je nejhorší hodnocení.

Porovnání s českým hodnocením

Bodová škála (ukrajinský systém)	Odpovídající hodnocení (známky)	Převod na české hodnocení
12 – дванадцять / dvanadcjat'	1+	1
11 – одинадцять / odynadcjat'	1	
10 – десять / desjat'	1-	
9 – дев'ять / devjat'	2+	2
8 – вісім / visim	2	
7 – сім / sim	2-	
6 – шість / šist'	3+	3
5 – п'ять / pjat'	3	
4 – чотири / čotyrj	3-	
3 – три / trj	4	4
2 – два / dva	4-	
1 – один / odyn	5	

Poděkování

Děkujeme

- ÚMČ Praha 7, který od začátku adaptační skupiny podporuje a financuje,
- radní pro školství, vzdělávání a agendu MA21 Hance Šiškové za neúnavnou aktivitu a pomoc,
- všem kolegům z odboru vzdělávání a projektového řízení, v čele se Soňou Hradeckou, kteří se zapojili do přípravy a dohlížejí na realizaci adaptačních skupin,
- vedení mateřských a základní škol, kteří umožnili provozovat adaptační skupiny ve svých prostorách,
- učitelům a učitelkám školek a škol, kteří pomohli při rozjezdu skupin a pomáhají stále,
- kolektivům školních jídelen, které zajišťují stravování,
- ukrajinským učitelkám, které se o děti neúnavně starají po celé dny,
- asistentům – studentkám a studentům z Ukrajiny, Ruska, Kazachstánu, kteří pomáhají o děti pečovat,
- lektorkám češtiny, jejichž působení usnadní dětem pobyt v naší zemi,
- všem bezejmenným dárcům, kteří nám pomohli vybavit skupiny zařízením, hračkami, knihami aj.,
- překladatelům, kteří nám pomáhali zpracovat potřebné dokumenty v ukrajinštině,
- všem organizacím, spolkům i jednotlivcům, kteří poskytují bezplatně vzdělávací a didaktické materiály nebo nabízejí mimoškolní aktivity,
- a především paní Viře Meier a Natalii Zvonar, které jako první ve své školní skupině nastavily pevný rozvrh, jenž nám byl inspirací k napsání této minimetodiky.

Užitečné odkazy

- <https://sametnaskolach.cz/ukrajina/>
- https://www.ascestinaru.cz/skolni-cesko-ukrajinsky-slovnicek/?fbclid=IwAR0dbg6ckA1JkEWd2NpKa00N43fUaSZs_li3l2lAKydV1E09W6oli3Bp0q0
- https://www.ped.muni.cz/aktuality/pasmo-webinaru-pro-podporu-integrace-a-vzdelavani-jedincu-s-omj?fbclid=IwAR08_95LxQSIbtbCHfYxfzd_cDs3QQThljtGebSxAqEjSuVa9oVzYNVMftMM
- <https://www.linkasluchatko.cz/?fbclid=IwAR3mLdd9pAaLCb3VVLG4TyqbaooiRF5zzv7UYZcSRJxCI-KwW30uNxJtNEg>
- <https://www.youtube.com/watch?v=rr08sCUzoAo>
- <https://www.vcelka.cz/vcelka-pro-ukrajinu?fbclid=IwAR339d505hPdReWggPlzfYR36Oi6u125fphyEcgx2SEFIDxqsouuJsu-EQ>
- <https://www.ucitel21.cz/post/tip-odjinud-v%C3%BDukov%C3%A9-materi%C3%A1ly-pro-ukrajinsk%C3%A9-d%C4%9Bti>
- <https://uciteleucitelum.cz/tema/pro-ukrajinske-deti>
- <https://www.zaedno.org/home-kamaradi/645-ukrajinske-pohadky-a-pracovni-listy>

Zdroje

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/17475/METODY-PRACE-S-ZAKY-CIZINCI-VE-VYUCE-VYUZITI-DIFERENCIACNICH-ZNAKU-JAZYKU-VE-VYUCE---PROBLEMATICKE-JEVY-MORFO-SYNTAKTICKE-ROVINY.html>

<https://www.edu.cz/methodology/zakladni-informace-pro-srovnani-ceskeho-a-ukrajinskeho-vzdelavaciho-systemu/>

https://www.meta-ops.cz/sites/default/files/meta_ucime_cestinu_jako_druhy_jazyk_pruvodce_pro_ucitele_online.pdf

Přílohy

Příloha 1

Přihláška do adaptační skupiny - CZ

Záloha:
Školné:

Přihláška do adaptační skupiny MČ Praha7

Dětská skupina:
Přijato dne:
Propuštěno dne:

DÍTĚ:

Příjmení:	Jméno:
Adresa pobytu v ČR:	
Zdravotní pojišťovna:	Datum narození:
Číslo účtu k inkasu:	

OTEC: *)

Příjmení:	Jméno:	Datum narození:
Adresa trvalého pobytu:		
Doručovací adresa v ČR:		
Mobil:	E-mail:	
Zaměstnavatel (název a sídlo):	Potvrzení zaměstnavatele (podpis a razítko):	

MATKA: *)

Příjmení:	Jméno:	Datum narození:
Adresa trvalého pobytu:		
Doručovací adresa v ČR:		
Mobil:	E-mail:	
Zaměstnavatel (název a sídlo):	Potvrzení zaměstnavatele (podpis a razítko):	

*) Pokud dítě nemá rodiče nebo nežije u nich, vyplní části OTEC a MATKA osoby, které mají dítě v péči a uvedou tam svá data s poznámkou o svém vztahu k dítěti (např. babička, pěstoun).

STRAVOVÁNÍ:

Intolerance na potraviny a nápoje*

Jiná stravovací specifika*

ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST DÍTĚTEDítě je očkováno dle očkovacího kalendáře (nehodící se škrtněte): **ANO / NE**

Dítě má tyto alergie:

Dítě trvale užívá tyto léky:

Další důležité informace:

DÍTĚ MOHOU PŘIVÁDĚT A VYZVEDÁVAT TYTO OSOBY

Jméno a příjmení	Kontakt	Vztah k dítěti

Potvrzuji, že jsem se seznámil/la s Provozním řádem AS a zavazuji se jej dodržovat.

V dne

Podpis rodiče/ů

Застава:
Оплата:

Заява для вступу до адаптаційної групи Praha7

Дитяча група:
Дата прийняття:
Дата випуску:

ДИТИНА:

Прізвище:	Ім'я:
Адреса перебування в ЧР:	
Страхування:	Дата народження:
Банківський рахунок:	

БАТЬКО: *)

Прізвище:	Ім'я:	Дата народження:
Адреса постійного місцепроживання:		
Поштова адреса в ЧР:		
Номер мобільного телефону:	E-mail:	
Роботодавець (назва та адреса):	Підтвердження роботодавця (підпис та печатка):	

МАТИ: *)

Прізвище:	Ім'я:	Дата народження:
Адреса постійного місцепроживання:		
Поштова адреса в ЧР:		
Номер мобільного телефону:	E-mail:	
Роботодавець (назва та адреса):	Підтвердження роботодавця (підпис та печатка):	

*) Якщо дитина не має батьків або не проживає з ними, розділи БАТЬКО та МАТИ заповнюються особами, які здійснюють опіку над дитиною, та вказують там свої дані з позначкою про спорідненість з дитиною (наприклад, бабуся, прийомний батько).

ХАРЧУВАННЯ:

Непереносимість продуктів та напоїв*

Інші особливості*

СТАН ЗДОРОВ'Я ДИТИНИДитина є вакцинованою за календарем вакцинації (невідповідне закресліть): **ДА** / **НЕТ**

У дитини наявні наступні алергії:

Дитина постійно вживає наступні ліки:

Інша важлива інформація:

ДИТИНУ МОЖЕТЬ ПРИВОДИТИ ТА ЗАБИРАТИ НАСТУПНІ ОСОБИ:

Ім'я та прізвище	Контактні дані	Відношення до дитини	Номер паспорта

Підтверджую, що ознайомився/-лась з Правилами роботи адаптаційні групи та зобов'язуюсь їх дотримуватися.

В **Дата**

Підпис
(одного з) батьків

Příloha 3
Provozní řád adaptační skupiny - CZ

PROVOZNÍ ŘÁD
I. ÚDAJE O ZAŘÍZENÍ:

ADRESA:

PROVOZOVATEL:

TYP ZAŘÍZENÍ: „Adaptační klub pro děti od 6 do 15 let“

PROVOZNÍ DOBA:

KONTAKTY:

ŘEDITELKA:

ZÁSTUPKYNĚ ŘEDITELKY:

VYCHOVATEL/KA:

VYCHOVATEL/KA:

II. REŽIMOVÉ POŽADAVKY:

DENNÍ REŽIM

Vychází z hygienických a bezpečnostních pravidel pro školní zařízení, sociokulturního prostředí MČ Praha 7, požadavků rodičů a potřeb dětí.

Denní režim je pružný. Aktuálně je přizpůsobován podmínkám dětí, programu a konkrétním aktivitám pro daný časový úsek, den apod.

S jednotlivými akcemi, které ovlivňují denní režim, jsou rodiče seznamováni s dostatečným časovým předstihem.

Jedná se o řízené aktivity pro děti zpravidla od šesti let – „adaptační klub s výukou českého jazyka pro děti pocházející z Ukrajiny“ - společné pohybové a hudební aktivity, individuální přístup ke specifickým zvláštěstím, individuální či skupinové výtvarné aktivity, jazyková a mluvní příprava zaměřená na osvojení základů českého jazyka a samostatného vyjadřování, pozvolná adaptace, volná hra odpovídající věkovým zvláštěstím dětí, přechod od individuální hry vedle sebe, případně hry s dospělým, ke hře s vrstevníkem, příprava na hru ve skupině, pobyt venku.

III. STRAVOVÁNÍ:

V AS je zajištěn pouze oběd, dopolední a odpolední svačinu si děti nosí vlastní.

Po dobu prvního měsíce pobytu je oběd pro děti poskytován zdarma, poté bude hrazen rodiči v určené výši.

Rodiče informují lektorky o stravovacích návycích svých dětí, vychovatelka má v dokumentaci záznamy o alergiích a všech dalších specifických potřebách každého dítěte.

PŘÍPRAVA STRAVY:

Oběd dětí zabezpečuje školní kuchyně. Přípravu jídel řídí vedoucí školního stravování, provozářka, hlavní kuchařka, vycházejí z výživových norem, spotřebního koše, průměrnou spotřebou potravin, rozpětím finančních normativů a Provozním řádem školní jídelny, Organizačním řádem školy, směrnice školy, případně pokynem ředitelky školy.

.Špinavé nádobí je sklízeno pracovníci kuchyně.

Přinesené svačiny vydávají dětem vychovatelky.

PITNÝ REŽIM:

Ke každému jídlu je podáván nápoj. Nápoje pro pobyt v AS si děti přinášejí samy.

IV. POBYT VENKU:

AS využívá pro pobyt venku vycházky do okolí.

VI. ZPŮSOB NAKLÁDÁNÍ S PRÁDLEM:**VÝMĚNA PRÁDLA:**

Označené ručníky pro děti přinesou rodiče. Žádáme rodiče, aby pokud možno přinesly krabici papírových kapesníků a papírové utěrky.

VII. ÚKLID BUDOVY:

Denní úklid je zajištěn uklízečkou a vychovatelkami.

Za kvalitu a kontrolu úklidu zodpovídají pracovníce úklidu.

Jednou týdně probíhá desinfekce všech povrchů schváleným desinfekčním prostředkem.

VIII. PRÁVA A POVINNOSTI RODIČŮ:

1. O děti pečují vždy dvojice vychovatelek/vychovatelů, z nichž jeden mluví ukrajinsky (popř. rusky), druhý česky.
2. Před nástupem dítěte do AS rodič vyplní přihlášku, uvede zde úplné a pravdivé údaje vč. zdravotního stavu a specifických potřeb dítěte.
3. Rodič vybaví pro pobyt v AS dítě vlastním ručníkem a přezůvkami.
4. Vyplněním přihlášky se rodič zavazuje dodržovat provozní řád zařízení. Jeho opakované porušování může být důvodem pro vyloučení dítěte ze zařízení.
5. V prostorách AS je zákaz kouření a požívání návykových látek.
6. Provoz začíná a končí
7. Rodiče jsou povinni docházet do AS včas dle režimu dne a uvádět veškeré změny týkající se dítěte.
8. Nepřítomnost dítěte omlouvá rodič do 9 hodin učitelce. Po dvou dnech neomluvené absence budou rodiče vyzváni k doložení důvodu nepřítomnosti. Po třech neomluvených absencích se po sobě jdoucích může bát dítě ze skupiny vyřazeno.
9. Rodič (pověřená osoba), který dítě vyzvedává, nesmí být pod vlivem alkoholu ani jiné návykové látky
10. Dítě bude vydáno pouze osobě, která je zaznamenána v dokumentaci. V případě nutnosti může vychovatelka/vychovatel tuto osobu vyzvat k prokázání totožnosti OP či jiným dokladem. Větší děti odcházejí samy, a to ve 13, 15 nebo 16 hodin. Rodiče v tomto případě ráno dají dítěti potvrzení, že odchází samo, dítě ho odevzdá učitelce.
11. Pro nástup do AS musí být dítě zdravé. V případě náhlé nemoci neprodleně kontaktuje vychovatel/ka rodiče, případně dětskou lékařku, či záchranou službu. Rodič/pověřená osoba je povinen se pro dítě dostavit v co nejkratší možné době.

IX. PÉČE O ZDRAVÍ DĚTÍ A JEJICH OCHRANA

U umyvadel je k dispozici mýdlo, desinfekční prostředek na mytí rukou a jednorázové ručníky.

Děti se po příchodu přezují do domácí obuvi. (Samostatný sáček)

Tento provozní řád nabývá platnosti dne

V Praze dne

ПРАВИЛА РОБОТИ

I.ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАКЛАД:

АДРЕСА:

Організатор:

Тип закладу: „Адаптаційний клуб для дітей від 6 до 16 років“

Робочі години: **8-16**

Контакти:

e-mail: skolyUKR@praha7.cz

II. РЕЖИМ:

ДЕННИЙ РЕЖИМ

Заснований на правилах гігієни та безпеки для шкільних закладів, соціально-культурного середовища району Прага 7, вимогах батьків та потребах дітей. Розпорядок дня гнучкий. В даний час він адаптований до умов дітей, програми та конкретних занять на даний період часу, день і т.д. Батьків завчасно повідомляють про окремі заходи, що впливають на розпорядок дня. Це керовані заняття для дітей, як правило, від шести років - "Адаптаційний клуб з навчанням чеської мови для дітей з України" - групові фізичні та музичні заняття, індивідуальний підхід до конкретних особливостей, індивідуальні чи групові творчі заняття, мовні та речові заняття, спрямовані на оволодіння основами чеської мови та самостійного вираження, поступова адаптація, вільна гра, що відповідає віковим особливостям дітей, перехід від індивідуальної гри або гри з дорослим до гри з однолітком, підготовка до групової гри, перебування на вулиці.

III. ХАРЧУВАННЯ:

В групі адаптації надає тільки обід, на ранковій та післяобідній паузі діти приносять своє харчування. Харчування зберігаються в холодильнику, діти їдять за розкладом разом. Першого місяця перебування обід надається дітям безкоштовно, потім оплачується батьками у визначеній вартості. Батьки інформують лекторів про смакові уподобання своїх дітей, у вихователки задокументована інформація про алергії та інші специфічні потреби кожної дитини.

ПРИГОТУВАННЯ ЇЖІ:

Обід дітям надає шкільна кухня. Процес приготування їжі контролюється завідувачем шкільного харчування.

робітниками, головною кухаркою, приготування засноване на нормах харчування, споживчому кошику, середньому споживанні продуктів харчування, діапазоні фінансових норм та правилах роботи шкільної їдальні, правилах організації школи, шкільних інструкціях або вказівках директора школи.

ПИТНИЙ РЕЖИМ:

До кожної страви подається напій. Діти приносять власні напої для перебування в класі.

IV. ПЕРЕБУВАННЯ НА ВУЛИЦІ:

На свіжому повітрі діти перебувають в околицях клубу.

VII. ПРИБИРАННЯ БУДІВЛІ:

Денним прибиранням займається прибиральниця та виховательки. За якість та контроль прибирання відповідають робітники з прибирання. Раз на тиждень проходить дезінфекція всіх поверхонь схваленими дезінфекційними засобами.

VIII. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ :

12. За дітьми завжди стежать дві виховательки, одна з них, що володіє українською (або російською), друга чеською.
13. Перед вступом до групи дитини до батько заповнює заяву, де напише повну та правдиву інформацію, що включає стан здоров'я та особливі потреби дитини
14. Один з батьків надасть дитині власний рушник, паперові носові хустинки, паперові рушники та перев'язки.
15. Зпоаненням заяви батько зобов'язується дотримуватися статуту закладу. Повторне порушення правил може спричинити виключення дитини із закладу
16. У приміщеннях групи заборонено палити та вживати речовини що викликають залежність
17. Початок дня о 8,00, кінець о 16,00 (Якщо інше не домовлено.)
18. Забрати дитину можна о 13.00, о 15.00 та 16,00
19. Батьки зобов'язані приходити в групи вчасно відповідно режиму дня і згадувати про будь-які зміни щодо дитини
20. Батько (довірена особа), який забирає дитину, не повинен бути під дією алкоголю чи інших заборонених речовин.
21. Дитина видається лише особі, яка відмічена в документації. За потребою вихователь може попросити підтвердити особу паспортом або іншим документом.
22. Для відвідування групи дитина має бути здоровою. У разі раптового захворювання вихователь негайно зв'язується з батьками або з педіатром, або зі службою швидкої допомоги. Батько довірена особа зобов'язаний прибути до дитини якнайшвидше.
23. Відсутність дитини має бути виправдана не пізніше 9 числа. 00 вчителів.
24. Після двох невинуватених прогулів батькам буде запропоновано підтвердити причини відсутності дитини.
25. Після трьох послідовних невинуватених прогулів дитина буде виключена з адаптаційної групи.

IX. ТУРБОТА ПРО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ЇХНЮ БЕЗПЕКУ

Умивальники мають мило, дезінфікуючий засіб для рук і одноразові рушники. По приїзду діти перевдягаються у домашнє взуття (окрема сумка)

Ці правила набувають чинності з 1. 4. 2022

Příloha 5

Prohlášení o seznámení s pravidly AS – CZ

Seznámení s pravidly adaptační skupiny

Byl/a jsem seznámena s Provozním řádem adaptační skupiny a jeho obsahu rozumím:

Jméno	Podpis	Datum

Příloha 6

Prohlášení o seznámení s pravidly AS – UA

Підписом підтверджую

Я ознайомлений з правилами роботи закладу та розумію їх зміст.

Ім'я	Підпис	Дата